

## **Forskrift om unntak fra konkurranseloven for omsetning av bøker**

Fastsatt av Moderniseringsdepartementet x. y 2005 med hjemmel i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) § 3 annet ledd, jf. delegeringsvedtak 16. april 2004 nr. 631.

### **§ 1 Virkeområde**

Forskriften gjør unntak fra konkurranseloven for forhold nevnt i §§ 3 til 8 i denne forskrift.

Forskriften gjelder ikke for fremmedspråklige bøker med mindre de hovedsakelig er ment for omsetning i Norge.

Forskriften gjelder bare handel innen Norge.

### **§ 2 Definisjoner**

Med "leverandør" menes i denne forskrift importører og utgivere av bøker.

Med "forhandler" menes i denne forskrift bokhandler, bokklubber og andre som fra fysisk eller elektronisk handelsplass selger bøker til sluttbrukere.

Med "bokklubb" menes i denne forskrift ethvert foretak som periodisk distribuerer bøker etter løpende opsjonsavtale med slutt kunder som har medlemskap i klubben.

### **§ 3 Fast utsalgspris for bøker**

En leverandør kan fastsette utsalgsprisen for bøker leverandøren utgir innen skjønnlitteratur og allmennlitteratur. Det samme gjelder bøker som utgis av bokklubb som leverandøren har avtale med. Det kan ikke fastsettes utsalgspris for andre bøker. Den enkelte leverandør står i utgangspunktet fritt til å la være å fastsette en utsalgspris. Sammenslutninger av leverandører og sammenslutninger av forhandlere kan likevel inngå avtaler som forplikter sine medlemmer til å fastsette utsalgsprisen på sine bøker. Det kan ikke inngås avtaler som forplikter leverandører til å fastsette utsalgsprisen på reviderte utgaver.

Den faste utsalgsprisen kan maksimalt gjelde frem til 31. mars året etter det kalenderår boken ble utgitt for første gang i Norge. Fastprisperioden kan likevel ikke være lengre enn 9 måneder. For særlig ressurskrevende utgivelser kan leverandøren forlenge fastprisperioden til inntil 7 år fra utgivelsesdato mot å tilby sine forhandlere full returrett for utgivelsene det gjelder. Leverandøren skal ved levering opplyse sine forhandlere om når fastprisperioden for en utgivelse opphører.

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan avtale felles maksimale rabattsatser på utsalgsprisen i fastprisperioden. De maksimale rabattsatsene skal være de samme uavhengig av salgskanal. Det kan ikke avtales felles maksimale rabattsatser for andre bøker enn de som er bundet av fastpris.

### **§ 4 Fellesnedsettelse**

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan gjennomføre fellesnedsettelse av priser på bøker. En leverandør kan i forbindelse med slike

fellesnedsettelse kun fastsette en veiledende salgspris for sine forhandlere. En forhandler skal på ingen måte forhindres i å gjennomføre salg også utenom slike fellesnedsettelse.

### ***§ 5 Litteraturabonnement***

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan gjøre avtale om ordninger for litteraturabonnement, hvor leverandørene tilbyr samme rabattsats og for øvrig identiske vilkår til alle forhandlere som tegner samme type abonnement.

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan avtale at leverandørene skal tilby forhandlere som ikke har litteraturabonnement samme rabattsats ved kjøp av bøker omfattet av innkjøpsordninger administrert av Norsk kulturråd.

### ***§ 6 Skaffe- og leveringsplikt***

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan avtale at forhandlerne skal være pålagt skaffeplikt for bøker som lagerføres av leverandørene. Tilsvarende kan det avtales at leverandørene skal ha plikt til å levere lagerførte bøker til forhandlerne.

### ***§ 7 Frakt- og leveringsbetingelser***

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan avtale standardbetingelser for frakt og levering.

### ***§ 8 Regulering av bokklubbers vervekampanjer***

En eller flere leverandører på den ene side og en eller flere forhandlere på den annen side kan avtale at leverandørene i sine avtaler med bokklubber skal innta begrensninger i bokklubbenes adgang til å tilby bøker gratis eller til sterkt rabattert pris i vervekampanjer. Det kan herunder avtales at det antall gratis eller sterkt rabatterte bøker som tilbys i vervekampanjer skal gjenspeiles i en minstekjøpsforpliktelse. Det kan også avtales begrensninger når det gjelder hvilken tidsperiode bokklubber kan tilby en bok gratis eller til sterkt rabattert pris.

### ***§ 9 Standardkontrakter***

Sammenslutninger av leverandører eller forfattere kan hver for seg eller i samarbeid utforme standardkontrakter som inneholder fravikelige bestemmelser om royaltysatser for forfattere og provisjonssatser for deres agenter. Det skal fremgå tydelig av standardkontraktene at satsene kan fravikes i den enkelte avtale.

### ***§10 Ikrafttredelse og varighet***

Forskriften trer i kraft 1. mai 2005 og gjelder frem til 31. desember 2010.

## Merknader til forskriftens bestemmelser

### *Til § 1 Virkeområde*

I *første ledd* uttales formålet med forskriften, nemlig å unnta fra konkurranseloven de forhold som er beskrevet i forskriftens §§ 3 til 8. Når det gjelder forhold som ikke er unntatt i forskriften, må aktørene i bokbransjen forholde seg til konkurranseloven som alle andre bransjer i Norge.

*Annet ledd* tar utgangspunkt i at forskriften først og fremst tar sikte på bøker som er skrevet på norsk. I henhold til bestemmelsen vil imidlertid også fremmedspråklige bøker som hovedsakelig er ment for omsetning i Norge være omfattet av forskriften.

Forskriften er bare ment å gjelde handel innad i Norge. *Tredje ledd* slår derfor dette uttrykkelig fast. Dermed er det heller ingen tvil om at forholdene regulert i forskriften ikke er omfattet av EØS-avtalens konkurranseregler, jf. samhandelskriteriet i EØS-avtalen artikkel 53. Dette leddet gjelder også i forhold til forrige ledd, slik at fremmedspråklige bøker som hovedsakelig er ment for omsetning i Norge kun er omfattet av forskriften dersom det dreier seg om handel innen Norge.

### *Til § 2 Definisjoner*

I *første ledd* defineres hva som menes med "leverandør" i forskriften, nemlig importører og utgivere av bøker. Leverandører vil være forlag og foretak som utelukkende innfører bøker fra utlandet. Bokklubber vil kunne opptre som utgivere av bøker.

I *annet ledd* angis innholdet av begrepet "forhandler" i forskriften; bokhandler, bokklubber og andre som fra fysisk eller elektronisk handelsplass selger bøker til sluttbrukere. Denne definisjonen er ment å omfatte alle aktører som opptrer overfor sluttbruker.

Begrepet "bokklubb" er definert i *tredje ledd*, og omfatter ethvert foretak som periodisk distribuerer bøker etter løpende opsjonsavtale med sluttkunder som har medlemskap i klubben. En bokklubb gir med andre ord medlemmene med faste mellomrom muligheten til å kjøpe de bøker klubben velger ut.

### *Til § 3 Fast utsalgspris for bøker*

*Første ledd* skal forstås slik at fastprisen skal pålegges ikke-diskriminerende. Hvis leverandøren ønsker å fastsette en utsalgspris må dette gjelde alle forhandlere han leverer til, og prisen som fastsettes må være den samme for alle.

Fastpris kan bare settes på bøker som faller inn under det som i dagens bokbransjeavtale er omtalt som bokgruppe 3 til 6. Det kan altså ikke settes fastpris på skolebøker for grunnskolen og den videregående skole (bokgruppe 1.1 og 1.2.). Det kan heller ikke settes fastpris på lærebøker for høyere utdanning eller fagbøker for profesjonsmarkedet (bokgruppe 2), eller på kommisjonsbøker, lover, forskningsrapporter og tilsvarende (bokgruppe 7).

Ved beregningen av fastprisperioden er billigbøker, (bokgruppe 5), ikke å betrakte som egne utgivelser i forskriftens forstand, hvis det allerede er utgitt en ordinær utgave. Fastprisperioden regnes altså fra utgivelsen den første utgaven, enten dette er en ordinær utgave eller en billigbokutgave.

Det kan settes fast utsalgspris på reviderte utgaver av tidligere utgitte bøker, så lenge det er gjort vesentlige endringer siden forrige utgave. Det kan likevel ikke avtales begrensninger i den enkelte leverandørs rett til selv å vurdere om det skal settes en fast utsalgspris eller ikke på reviderte utgaver.

I *annet ledd* fastsettes to supplerende begrensninger for hvor lenge en fastprisperiode maksimalt kan vare. For det første kan den faste utsalgsprisen maksimalt gjelde frem til 31. mars året etter det kalenderår boken ble utgitt for første gang i Norge. For det annet kan fastprisperioden ikke være lengre enn 9 måneder. Det betyr for eksempel at en bok som utgis i november kan være omfattet av fastpris ut mars året etter, mens en bok som utgis i januar kan være omfattet av fastpris til oktober samme år.

*Tredje ledd* foreskriver at det ikke vil være tillatt å diskriminere mellom salgskanaler dersom man opererer med felles maksimale rabattsatser på utsalgsprisen i fastprisperioden. For ordens skyld sies uttrykkelig i forskriften at det ikke kan avtales felles maksimale rabattsatser for andre bøker enn de som er bundet av fastpris.

#### *Til § 4 Fellesnedsettelse*

Bestemmelsen tillater samarbeid om salg på bøker, dvs. gjennomføre fellesnedsettelse eller Mammut-salg. Slike salg kjennetegnes typisk ved at forlag og bokhandler i et bestemt tidsrom blir enige om å ha salg på bøker.

Bestemmelsen gjelder både felles for hele bransjen (mammut), for deler av bransjen og for individuelle aktører. Dersom et forlag ønsker å ha kampanje på egne titler vil det være full anledning til dette. Likeledes må selvfølgelig den enkelte forhandler kunne gjennomføre salg uten at det er fastsatt av bransjen i fellesskap.

I forbindelse med salg kan en leverandør kun fastsette en veiledende salgpris for sine forhandlere. Bestemmelsen skal forstås slik at den veiledende salgprisen på ingen måte må fremstå som en bindende videresalgpris for forhandleren.

#### *Til § 5 Litteraturabonnement*

*Første ledd* gjør det mulig å etablere ordninger for litteraturabonnement av den typen som er omfattet av utkastet til Bokavtale.

I *annet ledd* legges det til rette for å avtale at forhandlere som ikke har litteraturabonnement skal få samme samme rabattsats ved kjøp av bøker omfattet av innkjøpsordninger administrert av Norsk kulturråd.

#### *Til § 6 Skaffe- og leveringsplikt*

Bestemmelsen etablerer en gjensidig skaffe- og leveringsplikt mellom leverandører og forhandlere.

#### *Til § 7 Frakt- og leveringsbetingelser*

Bestemmelsen åpner for en harmonisering av betingelser for frakt og levering.

### *Til § 8 Regulering av bokklubbers vervekampanjer*

Det åpnes i bestemmelsen for at det kan avtales at leverandører skal innta visse begrensninger i sine avtaler med bokklubbene når det gjelder deres markedsføring av bøker.

### *Til § 9 Standardkontrakter*

I forbindelse med salg kan en leverandør kun fastsette en veiledende salgspris for sine forhandlere. Bestemmelsen skal forstås slik at den veiledende salgsprisen på ingen måte må fremstå som en bindende videresalgpris for forhandleren. Slike standardkontrakter er et alminnelig utgangspunkt for avtaler mellom leverandører og forfattere om utgivelser av deres bøker og for avtaler mellom forfattere og deres agenter. De fleste slike standardkontrakter vil medføre vesentlige effektivitetsgevinster. De vil derfor sjelden kunne være i strid med konkurranseloven. Dette vil imidlertid ikke gjelde standard royalty- og provisjonssatser. Slike satser vil lett komme i strid med lovens forbud. Forskriften unntar avtaler om standardsatser fra forbudet i konkurranseloven § 10, forutsatt at disse kan fravikes i den enkelte avtale.

### *Til § 10 Ikrafttredelse og varighet*

Med ikrafttredelse 1. mai 2005 og varighet ut 2006 vil forskriften få en varighet på litt over fem og et halvt år. Ved utløpet av forskriften må det tas stilling til om den bør videreføres, eventuelt med nødvendige endringer.